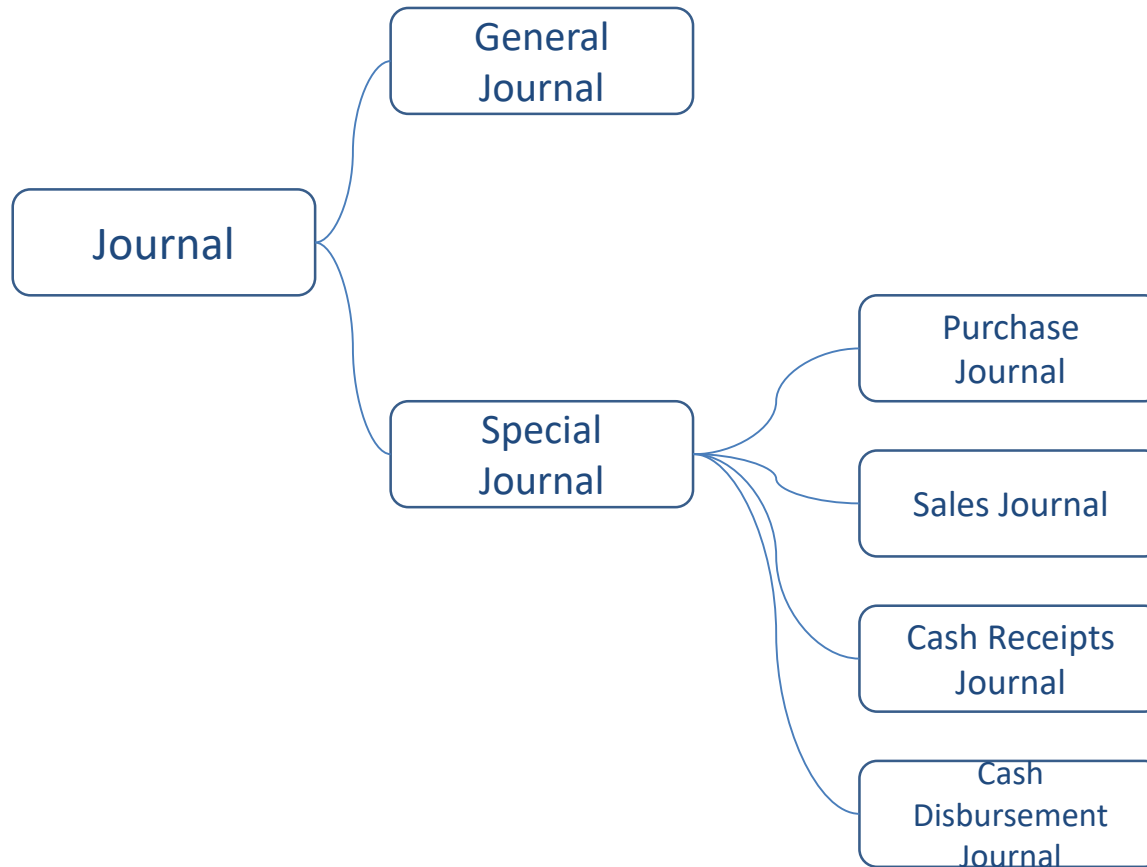

ระบบการบันทึกและผ่านรายการบัญชีลูกหนี้

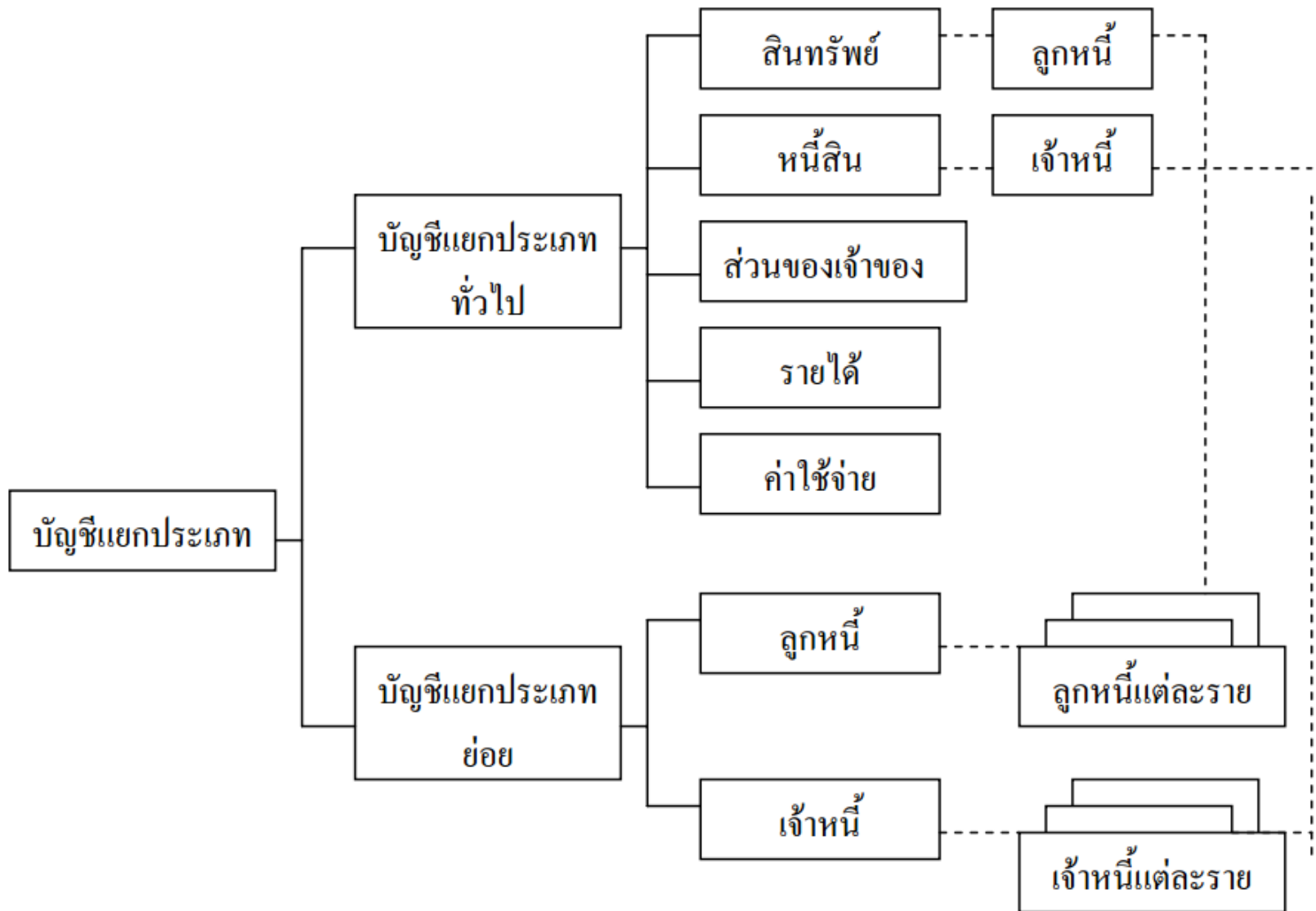
การโปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางธุรกิจ

#14

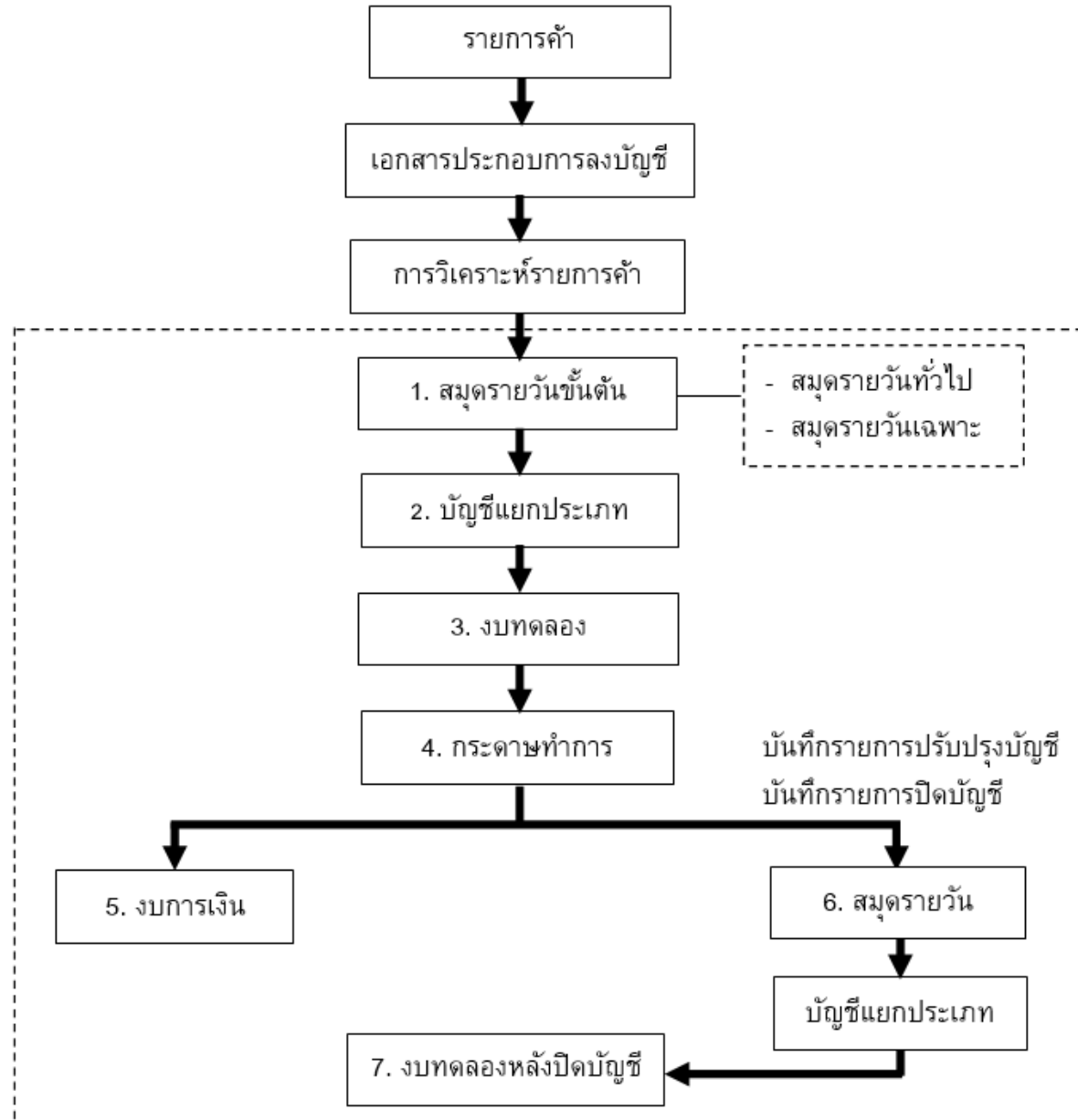
Journals

บัญชีแยกประเภท (Ledger)

วัฏจักรบัญชี (Accounting Cycle)

สมการบัญชี

$$\text{สินทรัพย์} = \text{หนี้สิน} + \text{ทุน}$$

$$\text{สินทรัพย์} = \text{หนี้สิน} + \text{ทุน} + (\text{รายได้} - \text{รายจ่าย})$$

$$\text{Dr.} = \text{Cr.}$$

$$\text{สินทรัพย์} + \text{รายจ่าย} = \text{หนี้สิน} + \text{ทุน} + \text{รายได้}$$

การบันทึกรายการค้าในสมุดบัญชี

ประเภทของบัญชี	เพิ่ม	ลด
สินทรัพย์	เดบิต (Debit)	เครดิต (Credit)
หนี้สิน	เครดิต (Credit)	เดบิต (Debit)
ส่วนของเจ้าของ (ทุน)	เครดิต (Credit)	เดบิต (Debit)
รายได้	เครดิต (Credit)	เดบิต (Debit)
ค่าใช้จ่าย	เดบิต (Debit)	เครดิต (Credit)

ด้านเดบิต (Debit) หรือ Dr.	ด้านเครดิต (Credit) หรือ Cr.
<p>ใช้บันทึกรายการประเภท</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <u>สินทรัพย์เพิ่ม</u> 2. <u>หนี้สินลด</u> 3. <u>ทุนลด</u> <ul style="list-style-type: none"> - ถอนใช้ส่วนตัว - ค่าใช้จ่าย 4. <u>รายได้ลด</u> 5. <u>ค่าใช้จ่ายเพิ่ม</u> 	<p>ใช้บันทึกรายการประเภท</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <u>สินทรัพย์ลด</u> 2. <u>หนี้สินเพิ่ม</u> 3. <u>ทุนเพิ่ม</u> <ul style="list-style-type: none"> - ทุน - รายได้ 4. <u>รายได้เพิ่ม</u> 5. <u>ค่าใช้จ่ายลด</u>

สมุดรายวันเฉพาะ (Special Journal)

- สมุดรายวันทั่วไปสามารถใช้บันทึกรายการค้าทุกรายการได้
 - แต่ถ้าใช้สมุดรายวันทั่วไปบันทึกรายการค้าทุกรายการ จะทำให้สิ้นเปลืองเวลาในการผ่านรายการค้าไปบัญชีแยกประเภทมาก (รายการค้ารายวัน -> รายการในสมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป)
- วิธีที่จะใช้ในการลดเวลาในการทำงานขั้นตอนดังกล่าว สามารถทำได้โดย
 - การแยกรายการการค้าออกเป็นกลุ่ม ๆ จัดให้รายการค้าที่มีลักษณะเดียวกันอยู่ในกลุ่มด้วยกัน แล้วใช้สมุดรายวันเฉพาะแยกออกจากกัน
- ในกิจการซื้อขายสินค้าจะสามารถแยกสมุดรายวันเฉพาะได้ 4 กลุ่มใหญ่คือ
 - สมุดรายวันขาย (Sale Journal) ใช้บันทึกการขายสินค้าเป็นสินเชื่อ
 - สมุดรายวันซื้อ (Purchase Journal) ใช้บันทึกการซื้อสินค้าเป็นสินเชื่อ
 - สมุดรายวันรับเงิน (Cash Receive Journal) ใช้บันทึกการรับเงินสด
 - สมุดรายวันจ่ายเงิน (Cash Payment Journal) ใช้บันทึกการจ่ายเงินสด
- สมุดรายวันทั่วไป จะใช้บันทึกรายการค้าที่ไม่สามารถบันทึกในสมุดรายวันเฉพาะได้ และใช้บันทึก รายการปรับปรุง รายการแก้ไขข้อผิดพลาด และรายการปิดบัญชี

สมุดรายวันเฉพาะ (Special Journal)

- สมุดรายวันเฉพาะแต่ละเล่มจะมีช่องเพื่อบันทึกยอดเดบิต และยอดเครดิตของรายการค้าที่เหมือนกัน
- การผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภททั่วไป จะใช้ยอดรวมแต่ละช่อง แทนการผ่านรายการที่บันทึกแต่ละรายการ

สมุดบัญชีแยกประเภทย่อย (Subsidiary Ledgers)

- บัญชีลูกหนี้ (ในสมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป) ไม่สามารถบอกให้เราทราบว่า
 - ลูกค้าแต่ละคนซื้อสินค้าไปเท่าใด
 - ลูกค้าแต่ละคนจ่ายชำระค่าสินค้าเท่าใด
 - ลูกค้าแต่ละคนมีหนี้ค้างชำระอยู่เท่าใด
- ดังนั้นจึงมีบัญชีลูกหนี้แต่ละรายขึ้น ซึ่งจะบันทึกไว้ในสมุดบัญชีแยกประเภทลูกหนี้ (Account Receivable Ledger) สมุดแยกบัญชีแยกประเภทลูกหนี้ถือเป็นสมุดบัญชีแยกประเภทย่อยเล่มหนึ่ง

สมุดรายวันขาย

สมุดรายวันขาย (ข.)

วันที่	บัญชีที่เดบิต (บัญชีลูกหนี้)	เลขที่ใบกำกับสินค้า	การผ่านรายการ	จำนวนเงิน
2553				
ส.ค. 9	ร้านกรุงเทพคอมพิวเตอร์	001		20000
10	ร้านชลบุรีคอมพิวเตอร์	002		30000
11	ร้านเชียงใหม่คอมพิวเตอร์	003		25000
12	ร้านหาดใหญ่คอมพิวเตอร์	004		40000
13	ร้านกรุงเทพคอมพิวเตอร์	005		100000
15	ร้านเชียงใหม่คอมพิวเตอร์	006		50000
15	ร้านหาดใหญ่คอมพิวเตอร์	007		30000
18	ร้านชลบุรีคอมพิวเตอร์	008		80000
31	Dr. บัญชีลูกหนี้ / Cr. บัญชีขาย		(102)/(401)	375000

การผ่านรายการจากรายวันขาย

- รายการต่าง ๆ ที่บันทึกไว้ในสมุดรายวันทั่วไป จะต้องผ่านรายการไปยังบัญชีต่าง ๆ ในสมุดแยกประเภททั่วไป
- รายการขายสินค้าที่บันทึกในสมุดรายวันขายจะต้องผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภท โดย
 - ผ่านแต่ละรายการขายไปยังบัญชีแยกประเภทย่อยลูกหนี้
 - และผ่านรายการยอดขายรวมไปยังบัญชีลูกหนี้ (บัญชีคุมยอด) และบัญชีขายสินค้า ในสมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป
- เครื่องหมาย ✓ ในช่องการผ่านรายการแสดงว่ารายการขายนั้น ได้ผ่านรายการไปยังบัญชีของลูกค้า ในสมุดแยกประเภทย่อยลูกหนี้แล้ว
 - ถ้ามีการกำหนดรหัสหรือเลขที่บัญชีลูกหนี้แต่ละรายไว้ ให้ใส่รหัสหรือเลขที่บัญชีของลูกหนี้แทนเครื่องหมาย ✓

ผ่านรายการทุกวันที่มีการขาย

สมุดรายวันขาย (ข.)				หน้า 1	
วันที่	บัญชีที่เดบิต (บัญชีลูกหนี้)	เลขที่ใบกำกับสินค้า	การผ่านรายการ	จำนวนเงิน	
2553					
ส.ค. 9	ร้านกรุงเทพคอมพิวเตอร์	001	✓	1	20000
10	ร้านชลบุรีคอมพิวเตอร์	002	✓	2	30000
11	ร้านเชียงใหม่คอมพิวเตอร์	003	✓	3	25000
12	ร้านหาดใหญ่คอมพิวเตอร์	004	✓	4	40000
13	ร้านกรุงเทพคอมพิวเตอร์	005	✓	5	100000
15	ร้านเชียงใหม่คอมพิวเตอร์	006	✓	6	50000
15	ร้านหาดใหญ่คอมพิวเตอร์	007		7	30000
18	ร้านชลบุรีคอมพิวเตอร์	008		8	80000
31	Dr. บัญชีลูกหนี้ / Cr. บัญชีขาย		(102)/(40000)		375000

สมุดบัญชีแยกประเภทย่อย-ลูกหนี้
ร้านกรุงเทพคอมพิวเตอร์

วันที่	P/R	Dr.	Cr.	Bal.
ส.ค. 9	ข .1	20000		20000
13	ข. 1	100000		120000

ร้านชลบุรีคอมพิวเตอร์

วันที่	P/R	Dr.	Cr.	Bal.
ส.ค. 10	ข .1	30000		30000
18	ข .1	80000		110000

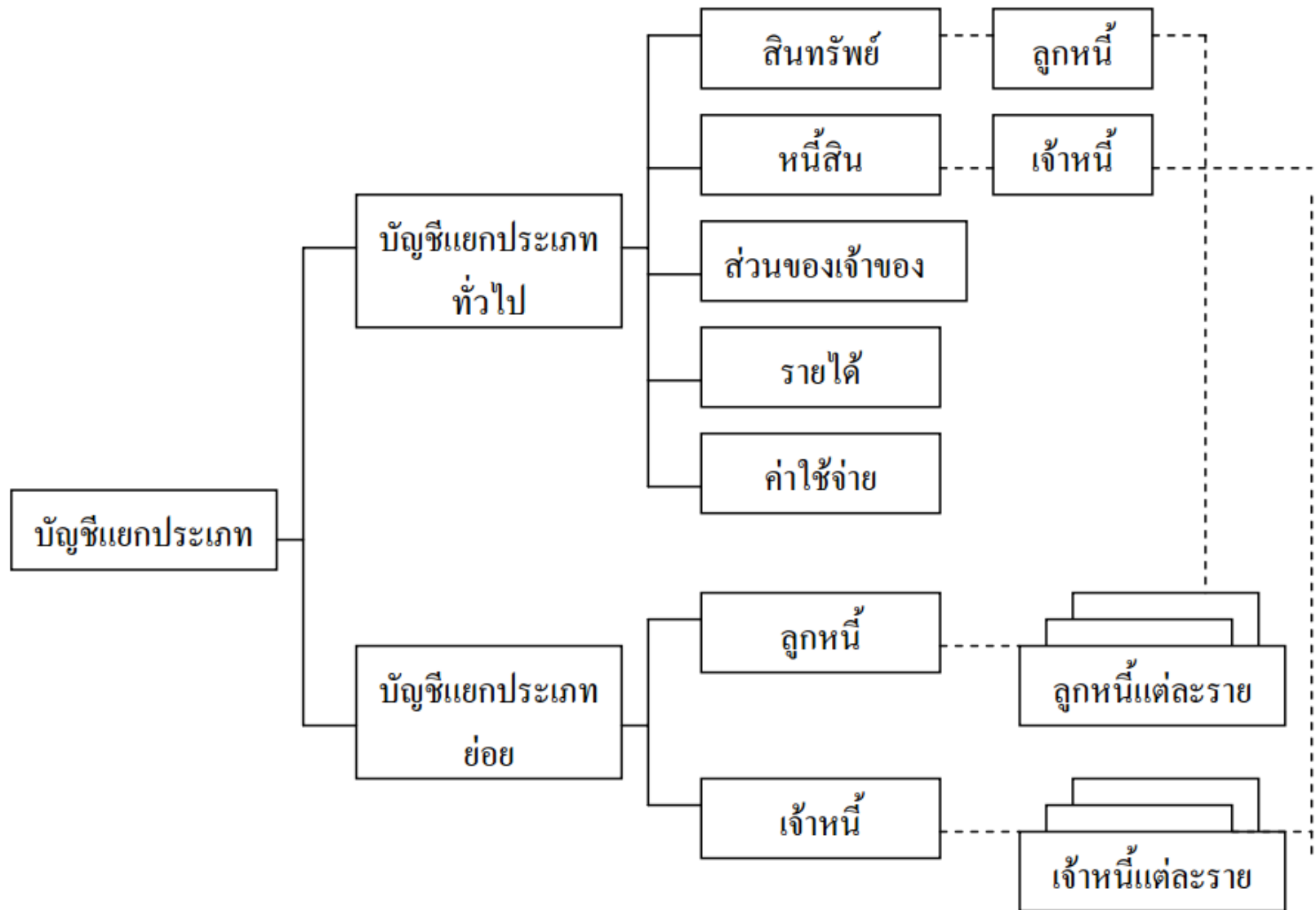
ร้านเชียงใหม่คอมพิวเตอร์

วันที่	P/R	Dr.	Cr.	Bal.
ส.ค. 9	ข .1	25000		25000
15	ข. 1	50000		75000

ร้านหาดใหญ่คอมพิวเตอร์

วันที่	P/R	Dr.	Cr.	Bal.
ส.ค. 12	ข .1	40000		40000
15	ข .1	30000		70000

บัญชีแยกประเภท (Ledger)

สมุดรายวันขาย (ข.)				หน้า 1
วันที่	บัญชีที่เดบิต (บัญชีลูกหนี้)	เลขที่ใบกำกับสินค้า	การผ่านรายการ	จำนวนเงิน
2553				
ส.ค. 9	ร้านกรุงเทพคอมพิวเตอร์	001	✓	20000
10	ร้านชลบุรีคอมพิวเตอร์	002	✓	30000
11	ร้านเชียงใหม่คอมพิวเตอร์	003	✓	25000
12	ร้านหาดใหญ่คอมพิวเตอร์	004	✓	40000
13	ร้านกรุงเทพคอมพิวเตอร์	005	✓	100000
15	ร้านเชียงใหม่คอมพิวเตอร์	006	✓	50000
15	ร้านหาดใหญ่คอมพิวเตอร์	007	✓	30000
18	ร้านชลบุรีคอมพิวเตอร์	008	✓	80000
31	Dr. บัญชีลูกหนี้ / Cr. บัญชีขาย		(102)/(401)	375000

สมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป บัญชีลูกหนี้ 102				
วันที่	P/R	Dr.	Cr.	Bal.
ส.ค. 31	ข .1	375000		375000

สมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป บัญชีขาย 401				
วันที่	P/R	Dr.	Cr.	Bal.
ส.ค. 31	ข .1		375000	375000

ผ่านรายการเมื่อสิ้นเดือนด้วยยอดรวม

การผ่านรายการจากรายวันขาย

- เมื่อสิ้นเดือน ให้รวมยอดในช่องจำนวนเงินของสมุดรายวันขาย (ยอดขายเชื่อทั้งเดือน) แล้วใช้ยอดรวมนี้ผ่านรายการไป
 - ช่อง Dr. ของบัญชีลูกหนี้
 - ช่อง Cr. ของบัญชีขายบัญชีทั้งสองอยู่ในสมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป
- เมื่อผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภททั่วไปทั้งสองแล้ว ให้ใส่เลขที่บัญชีของทั้งสอง “(102) / (401)”
- ยอดของบัญชีลูกหนี้ในสมุดแยกประเภททั่วไป คือ ยอดที่ลูกค้าทั้งหมดที่เป็นหนี้อยู่ หรือยอดรวมหนี้คงเหลือของลูกค้าทุกรายที่อยู่ในสมุดบัญชีแยกประเภทย่อย – ลูกหนี้
- ดังนั้นเราจึงเรียกบัญชีลูกหนี้ในสมุดบัญชีแยกประเภททั่วไปว่า “บัญชีคุมยอดลูกหนี้ (Controlling Account)”

การอ้างอิงเมื่อได้มีการผ่านรายการแล้ว

- การผ่านรายการไปยังบัญชีต่าง ๆ ในสมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป และสมุดบัญชีแยกประเภทย่อย
 - จะมีการผ่านรายการจากสมุดรายวันหลายเล่ม
 - ดังนั้นจึงมีความจำเป็นจะต้องอ้างอิงว่า รายการดังกล่าวมาจากสมุดรายวันเล่มใด
- โดยทั่วไปนิยมการอ้างอิงโดยการใช้อักษรย่อของสมุดรายวัน พร้อมกับเลขหน้าของสมุดรายวันนั้น ๆ อาทิเช่น
 - สมุดรายวันขายใช้อักษรย่อว่า “ข.” สมุดรายวันซื้อใช้อักษรย่อว่า “ซ.”
 - สมุดรายวันรับเงินใช้อักษรย่อว่า “ร.ง.” สมุดรายวันจ่ายเงินใช้อักษรย่อว่า “จ.ง.”
 - สมุดรายวันทั่วไปใช้อักษรย่อว่า “ร.ว.”
- ตัวอักษรย่อและเลขหน้าของรายการจะถูกบันทึกลงในช่องคอลัมน์ P/R (Post Reference)

สมุดรายวันรับเงิน (Cash Receipts Journal)

- สมุดรายวันรับเงินได้รับการออกแบบเพื่อให้ประหยัดเวลาในการผ่านรายการ
 - โดยมีช่องของบัญชีต่าง ๆ ที่มีการบันทึกบัญชีย่อย ๆ ทั้งนี้เพื่อจำแนกแหล่งที่มาของเงินสด เพราะเงินสดที่ได้รับจะมาจากแหล่งต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน
- แหล่งที่มาของเงินสดจะถูกแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ
 1. ลูกค้าชำระหนี้
 2. ขายสินค้าเป็นเงินสด
 3. เงินสดจากแหล่งอื่น ๆ

วันที่	คำอธิบายรายการ	ชื่อบัญชีที่ Cr.	การผ่านรายการ	Dr. เงินสด	Dr. ส่วนลดจ่าย	Cr. ส่วนลดจ่าย	Cr. ขาย	Cr. ลูกหนี้	Cr. บัญชีอื่น ๆ
ส.ค. 1	ลงทุนด้วยเงินสด	ทุน	301	100000					100000
15	ขายสินค้าเป็นเงินสด	ขาย		20000			20000		
19	รับชำระหนี้จากลูกหนี้	ร้านกรุงเทพคอมพิวเตอร์	✓ 1	18000	2000			20000	1
20	รับชำระหนี้จากลูกหนี้	ร้านชลบุรีคอมพิวเตอร์	✓ 2	30000				30000	2
21	รับชำระหนี้จากลูกหนี้	ร้านเชียงใหม่คอมพิวเตอร์	✓ 3	25000				25000	3
22	รับชำระหนี้จากลูกหนี้	ร้านหาดใหญ่คอมพิวเตอร์	✓ 4	36000	4000			40000	4
31	ขายสินค้าเป็นเงินสด	ขาย		30000			30000		
31				259000	6000		50000	115000	100000

สมุดบัญชีแยกประเภทย่อย-ลูกหนี้
ร้านกรุงเทพคอมพิวเตอร์

วันที่	P/R	Dr.	Cr.	Bal.
ส.ค. 9	ข .1	20000		20000
13	ข. 1	100000		120000
19	ร.ง. 1	1	20000	100000

ร้านชลบุรีคอมพิวเตอร์

วันที่	P/R	Dr.	Cr.	Bal.
ส.ค. 10	ข .1	30000		30000
18	ข .1	80000		110000
20	ร.ง. 1	2	30000	80000

ร้านเชียงใหม่คอมพิวเตอร์

วันที่	P/R	Dr.	Cr.	Bal.
ส.ค. 9	ข .1	25000		25000
15	ข. 1	50000		75000
21	ร.ง. 1	3	25000	50000

ร้านหาดใหญ่คอมพิวเตอร์

วันที่	P/R	Dr.	Cr.	Bal.
ส.ค. 12	ข .1	40000		40000
15	ข .1	30000		70000
22	ร.ง. 1	4	40000	30000

วันที่	คำอธิบายรายการ	ชื่อบัญชีที่ Cr.	การผ่านรายการ	Dr. เงินสด	Dr. ส่วนลดจ่าย	Cr. ส่วนลดจ่าย	Cr. ขาย	Cr. ลูกหนี้	Cr. บัญชีอื่น ๆ
ส.ค. 1	ลงทุนด้วยเงินสด	ทุน	301	100000					100000
15	ขายสินค้าเป็นเงินสด	ขาย		20000			20000		
19	รับชำระหนี้จากลูกหนี้	ร้านกรุงเทพคอมพิวเตอร์	✓	18000	2000			20000	
20	รับชำระหนี้จากลูกหนี้	ร้านชลบุรีคอมพิวเตอร์	✓	30000				30000	
21	รับชำระหนี้จากลูกหนี้	ร้านเชียงใหม่คอมพิวเตอร์	✓	25000				25000	
22	รับชำระหนี้จากลูกหนี้	ร้านหาดใหญ่คอมพิวเตอร์	✓	36000	4000			40000	
31	ขายสินค้าเป็นเงินสด	ขาย		30000			30000		
31				259000	6000		50000	115000	100000

สมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป				
บัญชีเงินสด 101				
วันที่	P/R	Dr.	Cr.	Bal.
31	ร.ง.1	259000		259000

บัญชีลูกหนี้ 102				
วันที่	P/R	Dr.	Cr.	Bal.
ส.ค. 31	ข.1	375000		375000
31	ร.ง.1		115000	260000

บัญชีขาย 401				
วันที่	P/R	Dr.	Cr.	Bal.
ส.ค. 31	ข.1		375000	375000
31	ร.ง.1		50000	425000

บัญชีส่วนลดจ่าย 402				
วันที่	P/R	Dr.	Cr.	Bal.
ส.ค. 31	ร.ง.1	6000		6000

บัญชีทุน 301				
วันที่	P/R	Dr.	Cr.	Bal.
ส.ค. 1	ร.ง.1		100000	100000

วิธีการผ่านเงินสดรับประเภทต่าง ๆ

- เงินสดที่ลูกค้าชำระหนี้ สามารถทำได้โดย
 - การเขียนชื่อบัญชีลูกค้าในช่อง "บัญชีที่เครดิต"
 - บันทึกจำนวนเงินในช่อง Dr. ในบัญชีเงินสด และช่อง Cr. ในบัญชีส่วนลดจ่าย (ถ้ามีส่วนลดเงินสด) และบันทึกในช่อง Cr. ในบัญชีลูกหนี้
- เงินสดที่ได้จากการขายสินค้า โดยทั่วไปเงินสดที่ได้รับจากการขายสินค้าเป็นเงินสดนั้น จะถูกบันทึกยอดในเครื่องบันทึกเงินสด
 - ยอดเงินสดในแต่ละวันจะได้จากการคำนวณของเครื่องบันทึกเงินสด
 - ใ้ยยอดรวมที่ได้ไปบันทึกในช่อง Dr. ในบัญชีเงินสด และช่อง Cr. ในบัญชีขาย (โดยปกติยอดขายเงินสดจะบันทึกเป็นประจำทุกวัน)
- เงินสดรับจากแหล่งอื่น ๆ อาทิเช่น เงินลงทุนจากเจ้าของกิจการ หรือรับเงินกู้จากธนาคาร
 - ในสมุดรายวันรับเงินจะมีช่อง "Cr. บัญชีอื่น ๆ" เพื่อใช้บันทึกเงินสดจากแหล่งอื่น
 - รายการในช่องนี้ จะต้องผ่านยอดไปบัญชีแยกประเภททั่วไปด้วย

การผ่านรายการตอนสิ้นเดือน

- เมื่อถึงสิ้นเดือน จะต้องรวมยอดในแต่ละช่องของสมุดรายวันรับเงินผ่านยอดรวมไปยังบัญชีแยกประเภททั่วไปได้แก่
 - ช่อง “Dr. เงินสด” “Dr. ส่วนลดจ่าย”
 - “Cr. ลูกหนี้” “Cr. ขาย”
- ยอดรวมของช่องบัญชีอื่น ๆ จะไม่มีการผ่านรายการเพราะแต่ละยอดที่อยู่ในช่องดังกล่าว ได้มีการผ่านรายการไปแล้วในแต่ละวัน เมื่อยอดรวมแต่ละช่องได้ถูกผ่านรายการไปเรียบร้อยแล้ว ให้เขียนเลขที่บัญชีไว้ด้านล่างของแต่ละช่อง เพื่อเป็นเครื่องแสดงว่า ได้มีการผ่านรายการเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

End of Document